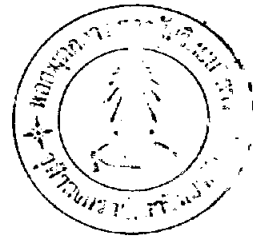

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาของปัญหา

สมัยสุโขทัยเป็นระยะเวลาที่พุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองอย่างยิ่ง มองเห็นได้จากสิ่งที่ยังคงเหลือมาจนถึงปัจจุบัน เช่น วัด พระพุทธรูป ฯลฯ ความเจริญของพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อความเจริญด้านอื่น ๆ เป็นคนว่า การปกครอง ระเบียบแห่งสังคม ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี อุดมคติ การสร้างสรรค์ศิลปวัตถุ ความเจริญทางด้านอักษรศาสตร์ และยังคงมีอิทธิพลตกทอดมาถึงวัฒนธรรมในสมัยอยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ด้วย กล่าวได้ว่า พุทธศาสนาในสมัยสุโขทัยเป็นพื้นฐานของลักษณะสังคมไทยหลายยุคหลายสมัย แต่ความรู้เกี่ยวกับความเจริญของพุทธศาสนาในสมัยสุโขทัยยังขาดการรวบรวมหลักฐาน และบางเรื่องก็ยังไม่มียุคอ้างอิง ผู้เขียนจึงมีความสนใจใคร่จะศึกษาเรื่องพุทธศาสนาในสมัยสุโขทัยให้ละเอียดลึกซึ้ง

๑.๒. การสำรวจการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้กระทำมาแล้ว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องพุทธศาสนาสมัยสุโขทัยโดยตรง ได้แก่ เรื่องพระพุทธรูปชินราช พระพุทธรูปชินศรี พระศาสดา ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และของสมเด็จพระมหาสมณเจ้าสมเด็จกรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ ตำนานคณะสงฆ์ ตำนานพระพุทธรูปเจดีย์ การประดิษฐานพระสงฆ์สยามวงศ์ในลังกา ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ตำนานพระพิมพ์ ของศาสตราจารย์ ยอร์ช เซเคส์ พระพุทธรูปสมัยสุโขทัยที่ระลึกในการฉลอง ๒๕ ศตวรรษแห่งพระพุทธศาสนา ของหลวงบริบาลบุรีภัณฑ์ ตำนานพระพุทธรูปลึงค์ ตำนานพระกลืนของหลวงวิจิตรวาทการ บทความเรื่อง พระสงฆ์สมัยสุโขทัยสวดเจ็ดตำนานหรือไม่ ของศาสตราจารย์ ร.ศ.ท. แสง มนวิthur และประวัติพุทธศาสนาของเสถียร โพธิ์นันทะ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยซึ่งผู้วิจัยมิได้มีวัตถุประสงค์ที่จะกล่าวถึงพุทธศาสนาสมัยสุโขทัยโดยตรง แต่ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ได้นำมาประกอบประโยชน์ในการศึกษาวิจัยด้วย

เช่น พระราชพิธีสิบสองเดือนของ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เทียวเมืองพระ
 รวง ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผลงานคนควาประวัติศาสตร์ชาติไทย ของ
 ดร.ประเสริฐ ณ นคร กษัตริย์สุโขทัยของ นายตรี อมาตยกุล งานรวบรวมทะเบียนโบราณ
 วัตถุสถานทั่วราชอาณาจักร และรายงานการสำรวจจุดแต่งบูรณะสุโขทัย ของ กรมศิลปากร
 เป็นต้น และผู้เขียนยังได้สำรวจงานวิจัยเกี่ยวกับพุทธศาสนาในประเทศไทยแต่เริ่มต้นจนถึง
 สมัยสุโขทัยควย เพื่อพิจารณาความเป็นไปของพุทธศาสนาให้ต่อเนื่องกัน งานวิจัยที่สำคัญยิ่ง
 คือเรื่องเมืองทอง หรือ สุวรรณภูมิ ของ ชุนศิริวัฒนอาภาพร (ผล ศิริวิชันกุล) หนังสือเรื่องนี้
 เป็นแนวทางสำคัญที่ทำให้ผู้เขียนเกิดความคิดที่จะศึกษาคนควาเกี่ยวกับเมืองสุวรรณภูมิ

๑.๓ วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีวัตถุประสงค์ ๒ ประการ คือ เพื่อศึกษาเรื่องพุทธศาสนาในสมัย
 สุโขทัย คอจากที่มีผู้ศึกษาไวบางแล้ว และศึกษาเรื่องที่ยังไม่มีผู้ศึกษาเลย เช่น หนังสือพุทธ
 ศาสนาสมัยสุโขทัยที่เป็นภาษาบาลี และเพื่อรวบรวมเอกสารและที่มาของความรู้ที่เกี่ยวกับ
 พุทธศาสนาสมัยสุโขทัย ซึ่งกระจัดกระจายมารวมไว้ด้วยกัน

ผู้เขียนได้กำหนดขอบเขตการวิจัยในเรื่องระยะเวลาและเนื้อเรื่องว่า ระยะเวลา
 สมัยสุโขทัย คือ ระหว่าง พ.ศ.๑๘๐๐ ถึง พ.ศ.๑๘๘๑ ตั้งแต่รัชกาลพอขุนศรีอินทราทิตย์
 กษัตริย์สุโขทัยองค์แรก จนถึงรัชกาลพระยามหาศรีสุริยวงศ์บรมปาลมหาธรรมราชาธิราช
 กษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งสุโขทัย โดยศึกษาเฉพาะความรู้ในเรื่องพุทธศาสนาจากกษัตริย์ผู้ทรงเป็น
 องค์ศาสนูปถัมภก และการปฏิบัติกิจในพุทธศาสนาของประชาชน ส่วนเรื่องอื่น ๆ อาทิ สังคม
 สมัยสุโขทัยจะกล่าวถึงเท่าที่จำเป็นเพื่ออ้างอิงถึงส่วนที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา

๑.๔ ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัยนี้

วิทยานิพนธ์นี้จะให้ความรู้เฉพาะเรื่องพุทธศาสนาสมัยสุโขทัยโดยตรง ซึ่งเป็นประโยชน์
 สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาคนควาต่อไป เช่น เป็นแนวทางการศึกษาคนควาเปรียบเทียบกับพุทธ

ศาสนาในสมัยอื่น หรือศึกษาเรื่องนี้ให้ละเอียดยิ่งขึ้นอีก

๑.๕ วิธีดำเนินการวิจัย

ในขั้นต้น ผู้เขียนได้ศึกษารวบรวมเอกสารชั้นต้นและชั้นรองที่เป็นภาษาไทย และภาษาบาลี ได้แก่ พระไตรปิฎก ศีลาจารึก พงศาวดาร มลिनัทภุหา ชาดก มหาวงศ์ จุฬวงส์ ศาสนวงศ์ จารึกกัลยาณี ชินกาลมาลี จามเทวีวงศ์ ตำนานมูลศาสนา ตำนานเมืองนครศรีธรรมราช ฯลฯ ต่อจากนั้น ได้สอบถามหาความรู้เฉพาะเพิ่มเติมจากท่านผู้รู้ในวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาเรื่องสุวรรณภูมิก็ได้สอบถามความรู้เฉพาะเกี่ยวแก่การเดินทางเรือในสมัยโบราณจากเจ้าหน้าที่ในกรมอุทกศาสตร์ ทหารเรือ และได้ถามความรู้เรื่องแหล่งแร่ทองคำในทวีปเอเชียจากผู้อำนวยการกองธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม ในการศึกษาเกี่ยวแก้ววัดและพระพุทธรูปในสมัยสุโขทัย ได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี กรมศิลปากร และในกรณีปัญหาเกี่ยวแก่ศิลาจารึก ซึ่งเป็นหลักฐานส่วนใหญ่ที่ผู้เขียนใช้ในการวิจัย ก็ได้สอบถามความรู้จากเจ้าหน้าที่ในแผนกตัวเขียนและจารึก กองโบราณคดี กรมศิลปากร ต่อจากนั้นได้นำข้อมูลต่าง ๆ ที่ค้นคว้าได้ เสนอและปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ควบคุมการวิจัย แล้วจึงวิเคราะห์และสรุปตามหลักฐาน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย